

Lesarabrøv

Eitt jólasuff

Nú nærkast so aftur ímóti jóli. Vit føroyingar, sum búgva í Danmark, fyrireika okkum eisini til at halda eini donsk/føroysk jól. Fleskasteik og ræst kjøt hvørt um annað. Og ómá skulu vit hava rísingreyt við mandlugávu. Alt sára vælcent, vanabundið og trygt. Soleiðis skal tað vera. Jólagávurnar og postkortini til Føroya, Ísland, Svøríki, Noreg og onnur lond longur burturi eru klár at senda. So nú er bara eftir at keypa tær seinastu gávurnar til ætt, vinir og kenningar her niðri. Ein stóðugt vaksandi skari. Tað er eisini nakað trygt í tí. Tí skjavit ikki tryggileikan í hesum ótryggu tíðum? Og ikki tørvar peningur. Bæði stjórnin hjá Nyrup og bankarnir her eggja okkum til at læna nú og gjalda seinni. Eftir tiggju svørt ár undir Schlüter við «kartoffelkuri» og øðrum spartil-tøkum, koma nú nógv góð ár við vøkstri, opitismism og for-brúki, sambært teir kónu; so gongd kann koma á aftur hetta

samfelagið, sum næstan hevði spart seg í hel.

Tak orlov

Og vit, sum hava eitt arbeiði, verða eggjað til at fara í «ud-dannelsesorlov», «barselorlov» ella bara orlov, fyrri at geva pláss fyrri nøkrum av teimum 350.000 arbeiðsleysu istaðin. Maastricht, Gatt-semb-an, vaksandi heimskunjunk-turir og annað gott bera boð um «fagre nye tider». Peninga-valdið, sum brendi sínar fingrar so øgila í teimum glaðu 80' unum, hevur nú ment seg aftur, so nú skal gongd koma á aftur. Og loysunnar-orðið er aftur: Vækstur og aftur vøkstur. Nú skal alt bliva gott aftur.

Eitt lágrprisliv

Og forrætingarnar fylgja eisini við. Alt verður biligari og biligari. Mobil-telefonir kosta nú undir 1.000 kr. Matur fæst fyrri lítlið og lætt. Eir flaska av akvavit kostar lítlið meira enn

100 kr. Vin er næstan biligari enn mjólk. Hundar og kettur fáa feskki kjøt at eta. Tað er jú biligari enn dósamatur. Vit liva øll í eini lágrpris-verð. Vit liva eitt lágrpris-liv. Men vit liva.

Mælti tann gamli

Men imeðan blóðir tað føroyska samfelagið. Trotabúgv-ð Føroyar koyrir alsamt við meiri ferð móti eggini. «Men hvat ger Løgtungið, nú státt ei og bin? Jú teir selja grýn». Sjúkrasýstrar og lærarar, sum manna løgtungið, hava nú funnið ein «plan». Fyrst skal alt koyrast á reyvína og tað fólkið, sum enn er eftir, brand-skattast, so verður alt gott aftur. Og gott at vera føroyingur í Føroyum. Bert tú heldur út og bitur pinuna í teg. Tí, soleiðis gjørdur teir gomlu. Og soleiðis eiga vit eisini at gera. Hetta er gamal siður. At liva í spank-ing-landi. At liva eitt spank-ing-liv.

Gabel rendezvous

Teir nýggju Gabel-menninir (hvi eru ongar kvinnur í hesum javnseturstíðum?) eru nú Ast-rup Hansen, Richard Mikkelsen og Jørgen A. Hansen. Hes-in seinasti segði á einum pall-borðsfundi í SMS okt. 93 nak-að soleiðis: «At føroyingar skulu varðveita fiskivinnuna sum grundarlag og einans byggja ein idnað upp til heima-marknaðin». Soleiðis talar ein maður, sum skil hevur fyrri fø-oykskum viðurskiftum. Einkil verður nevnt um teir túsundals føroyingar, sum hava teknisk-ar og akademiskar útbúgving-ar av alskyns slagi, og sum starvast á næstan øllum donsk-um arbeidsplassum dagliga. Eitt ovurstórt potentiale, sum kundi verið sett í gongd at troyta alternativar vinnuvegir í Føroyum, sum øll rópa eftir og sum tað er so stórtur tørvur á, nú ið fiskivinnan ikki kann breyð-føða okkara tjóð. Men føroy-ingar duga jú bert at fiska og at

selja fisk. Og tí fór alt í fisk, tá ið eingin fiskur var eftir.

Teir donsku skúlarnir

Men tí skulu vit halda aftram at útbúgva tann føroyska ung-dómni til størv sum ikki finnast í Føroyum, á føroyskum stu-dentaskúlum, handilsskúlum, sjúkrasýstraskúlum, lærara-skúlum og øðrum hægri læru-stovnum – istaðin fyrri at út-búgva tey til størv, sum veru-liga eru brúk fyrri at skapa virk-semi og trivnað í Føroyum. Hetta hava íslendingar fyrri langari tíð síðan funnið útav. Teir hava lagað sitt útbúgving-arkervi til sitt egna samfelag, og tí mugu øll tey, sum kundu hugsað sær okkurt annað at takast við, søkja sær útbúgving og starv í einum øðrum landi. Men skulu føroyskir ungdomar so ikki sjálvir avgera hvat teir vilja við sínum lívi? Jú, tað hava teir rætt til. Men ætla teir at virka í Føroyum, so mugu teir laga sína útbúgving, so hon kann brúkast í Føroyum. Hini mugu so finna sær okkurt ann-að í londunum uttanum. Tað kann ikki vera meiningin at tað føroyska skúlakervið skal út-búgva (og gjalda fyrri) fólk til størv, sum ikki finnast í Føroy-um.

Russland og Føroyar

Nú í vetur hoyrdu og sóu vit hvørjar trupulleikar Jeltsin hevði av sínum «parlament», so at hann at enda noyddist at bumba Tað hvíta Húsið í Moskva fyrri at fáa orðan í. Tað er einki at ivast í, at í Føroyum er tann størsti kleppurin fyrri at fáa skil á aftur í landinum: Tað svartta Húsið (ella eisini Løg-tungið, sum tað verður nevnt í manns munni). Eg skal ikki siga at Marita skal bumba Løg-tungið fyrri at fáa arbeiðsfríð, men tað er einki at ivast í, at allir hasir gomlu menninir, sum hava sitið í ein mansaldur í Løgtunginum, eru tann størsti meinbogi fyrri, at tað er mögu-ligt at føra konstruktivan og mennandi politikk í Føroyum. Hvar dagur teirra er ein val-agnsdagur. Tað ræður um at profilera seg og at vinna at kvøðar. So skilt við landinum. Men hvussu fáa vit so nytt fólk inn á tungi? Jú, við at seta eitt 4 ella 8 ára mark fyrri hvussu leingi tú kanst verða sitandi har. So fær man heilt natúrligt eitt sunt og gott skifti imillum løgtungsmenn og kvinnur. So fær man nytt blóð inn við nýggjum hugsotum. So fær man aktivar og mennandi løg-tungsmenn/kvinnur inn og ikki sum nú: breyðpolitikarar. Og soleiðis kundi man brúkt hend-a «model» bæði í fakfelagsstræ-lum og øðrum almennum stov-num, har allir teir gomlu pamp-ararnir sita í dag og dusa sær sjálvum.

Og hvat siga danir?

Her niðri er tað heldur eingin, sum skilir hvi ið føroyingar halda uppá persónar sum Atla Dam, Óla Breckmann og Jógv-an Sundstein (tíverri slapp Pauli Ellefsen undan), sum hava ábyrgdina av, at tað fø-oykska samfelagið fór av knót-anum. Hetta minskar um trú-virðið hjá føroyingum. Og trú-virði okkara liggur á einum ógvuliga lágu stöði í løtuni, skal eg heilsa frá teimum her niðri. Tað seinasta nýggja er at Atli Dam er kosin í Ekstra Bladet sum kandidatúr til «Årets Nyttårstorsk». Tað sigur eitt sindur um støðuna.

Mitt nyttårsboð

Nú skal man heldur ikki mála fanan upp á vegg. Tað kemur altíð ein dagur í morgin. Mir-vón má tá verða, at føroyinga-sláa ring, samhardsmenn og tjóðveldismenn, mimismenn og losjummenn, baptistar og kirkjufólk og allir aðrir bókar og saman royna at leggja niðu-stríð og klandur, og saman royna at byggja landið upp aftur, so tað aftur verður gott at búgva í Føroyum. Hetta er ein ólukkustøða, vit eru í í løtuni. Men tað kemur altíð ein nýggi-ur dagur. Og kunnu vit læra av okkara mistøkum, so kunnu vit brúka hesa ólukkuna konstrukt-ivt til at læra av henni, so vit ikki aftur koma út í eina líkn-andi støðu. Tí tað er gott at liva uttanlands. Her í Danmark er alt tað, sum vit í Føroyum sakna: Skóg, strond, sól og summar, og sosial trygd, men sum føroyingar vilja vit to altíð reka sum vargaseyðir í út-londum, um vit vita at tað ikki er pláss fyrri okkum í Føroyum. Við hesum vil eg ynskja øllum í Føroyum eini góð jól og eitt av Harranum signað nýggjár.

Bjarki Højgaard

Skipsførarar á jólum 1993

S. Bjarni Absalonsen, Tvøroyri, Jógvan Berthelsen, Strondum, Søren Bertholdsen, Klaksvík, Rói Jacobsen, Tórshavn, Sigmar Tormod Jacobsen, Klaksvík, Robert Edmund Mc'Birnie, Tórshavn, Marni Olsen, Tórshavn, Jón Edvard Petersen, Sandavági, Vilhelm S. Petersen, Strondum, Jón Poulsen, Strondum, Símun Poulsen, Strondum, Jens Kristian H. Rasmussen, Sandavági, Tórhallur G. Staksá, Viðareidi, Tormóð P. S. Stenberg, Fuglafjørði, Dánial Jákup P. Vilhelm, Tórshavn, Petur av Vøllanum, Kaldbak, og J. Páll Sigvald Øre, Fuglafjørður

Hesir fingur virðislon: Vilhelm S. Petersen, gullur frá reiðarinum A. P. Møller, Vilhelm S. Petersen, barograf frá Skipara- og Navigatørfelagnum, Robert Mc'Birnie, skipsur frá reiðarinum J. Lauritzen, Marni Olsen, kikara frá J. C. Hempels Legatfond, Søren Bertholdsen, kikara frá Føroya Sparikassa, og Jógvan Bertelsen, pennasett frá Navigatørfelagnum.